

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
سال دوم / شماره ششم / تابستان ۱۳۹۲

بررسی تحلیلی سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه

بهمن بنی مهد

استادیار حسابداری . دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
dr.banimahd@gmail.com

سعید علی احمدی

دانشجوی دکتری حسابداری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
saeidaliahmadi@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۱/۱۲/۱۹ تاریخ پذیرش: ۹۱/۲/۲۰

چکیده

هدف این مقاله مروری بر مطالعات صورت گرفته در حوزه سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه می باشد. در این مقاله از روش کتابخانه ای برای بررسی پژوهش های انجام شده در دوره ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۲ استفاده شده است. نتایج حاکی از این است که سودمندی گزارش حسابرسی را می توان از طریق بررسی واکنش بازار به گزارش حسابرسی و همچنین، بررسی مربوط بودن این گزارش ها در تصمیم گیری استفاده کنندگان را مورد تحلیل قرار داد. یافته های حاصل از این پژوهش ها ضرورت توجه به انجام پژوهش پیرامون بررسی واکنش بازار سرمایه به گزارش حسابرسی از دیدگاه بلندمدت و بررسی تأثیر پدیده های حسابرسی همچون کیفیت حسابرسی، نوع حسابرسی، دوره تصدی حسابرسی، تغییر حسابرسی و غیره بر مربوط بودن گزارش های حسابرسی را نمایان ساخته و پیشنهاداتی به منظور ارتقای سودمندی گزارش حسابرسی در بازار سرمایه به قانون گذاران ارائه می دهد.

واژه های کلیدی: سودمندی برای تصمیم ، واکنش بازار و مربوط بودن.

۱- مقدمه

این پژوهش به بررسی شواهد تجربی مربوط به سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه در چهار دهه اخیر پرداخته است. نقش حسابرسی، افزایش اعتبار و منصفانه بودن اطلاعات ارائه شده در صورت های مالی است. حسابرسی با ایفای نقش خود می تواند بر سودمندی و قابلیت اتکای اطلاعات به عنوان بخشی از ویژگی های کیفی آن، تاثیر گذارد. به دلیل توانایی حسابرسی در افزایش اعتبار و منصفانه بودن اطلاعات، انتشار گزارش های حسابرسی می تواند منجر به مخابره اخبار و اطلاعات درباره شرکت به بازار سرمایه شده و در نتیجه واکنش بازار سرمایه را در پی داشته باشد. واکنش بازار سرمایه به محتوای اطلاعاتی گزارش های حسابرسی، موجب تغییر در ارزش بازار شرکت ها در بازار سرمایه می شود. بنابراین، حسابرسی با فراهم نمودن گزارش های سودمند و انتشار آنها در بازار سرمایه می تواند بر تصمیم گیری مشارکت کنندگان در بازار سرمایه تاثیر گذارد و زمینه را برای اتخاذ تصمیمات صحیح اقتصادی فراهم نماید.

آغاز پژوهش های حسابداری و حسابرسی مرتبط با بازار سرمایه را می توان به مقاله بال و برون (۱۹۶۸)^۱ و بیور (۱۹۶۸)^۲ نسبت داد. پژوهش های حسابرسی انجام شده در بازار سرمایه تاثیر وقوع پدیده های حسابرسی در بازار سرمایه را مورد کنکاش قرار می دهد. کوتاری (۲۰۰۱)^۳ و هالوسن و واتز (۲۰۰۱)^۴ مطالعات مربوط به محتوای ارزشی^۵ را به عنوان یک طبقه از پژوهش های بازار سرمایه معرفی کردند. مطالعات مربوط به محتوای ارزشی به بررسی تاثیر سودمندی اطلاعات افشا شده بر تغییر قیمت و بازده شرکت ها می پردازد. ایتونن (۲۰۱۱)^۶ اشاره دارد که پژوهش های مربوط به سودمندی گزارش های حسابرسی در حوزه های محتوای اطلاعاتی گزارش حسابرسی و واکنش بازار سرمایه به افشای گزارش حسابرسی قابل بررسی است. هم چنین، وی واکنش بازار به کیفیت حسابرسی را نیز مورد بررسی قرار داد. بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و شکاف بین قیمت پیشنهادی خرید و فروش نشان داد که شکاف بین قیمت پیشنهادی خرید و فروش با تخصص

حسابرسی و اندازه حسابرسی به طور منفی و با دوره تصدی حسابرسی رابطه مثبت دارد (حکیم و امری، ۲۰۰۹)^۷. علاوه بر این، نتایج پژوهش لای و کریشنان^۸ نشان داد که بین خدمات غیر حسابرسی و ارزش بازار شرکت رابطه وجود دارد. چانگ و همکاران (۲۰۱۰)^۹ اشاره دارند که مطالعات مربوط به بررسی واکنش بازار سرمایه به وقوع پدیده های حسابرسی همچون تغییر حسابرسی، کیفیت حسابرسی، نوع گزارش حسابرسی و غیره را می توان به قبل و بعد از قانون ساربینز-آکسلی تقسیم بندی نمود. یکی از الزام های قانون ساربینز-آکسلی انتشار گزارش حسابرسی درباره کنترل های داخلی واحد تجاری است (ایتونن، ۲۰۱۰). انتشار این گزارش می تواند زمینه سودمندی گزارش های حسابرسی را فراهم نماید (دویل، جی و مک وی، ۲۰۰۷)^{۱۰} و آشپوک - اسکیف و همکاران^{۱۱} (۲۰۰۷). بررسی واکنش بازار به محتوای اطلاعاتی سود های غیر منتظره قبل و بعد از انتشار فرم 8-k که در آن دلایل تغییر در حسابرسی ذکر می شود، توسط هاچن براچ و هوگان (۲۰۰۲)^{۱۲} صورت گرفت. کلامن و همکاران (۲۰۱۲)^{۱۳} به بررسی عوامل اثر گذار بر پایداری ضعف های کنترل های داخلی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که عدم کارایی کنترل های داخلی به مدیریت ارشد، آموزش و محیط کنترلی تکنولوژی اطلاعات وابسته است و آنها می توانند بر روی نقاط ضعف کنترل داخلی آتی تاثیر داشته باشند. همچنین، نتایج آنها نشان داد که حاکمیت شرکتی کارا در ایجاد و حفظ کنترل های داخلی قوی روی گزارشگری مالی تاثیر دارد.

این پژوهش با بررسی تحقیقات انجام شده، به دنبال پاسخ دادن به این است که آیا انتشار گزارش های حسابرسی می تواند بر محتوای ارزشی اطلاعات تاثیر داشته و زمینه واکنش بازار سرمایه را فراهم سازد. هدف پژوهش بررسی کردن پژوهش های انجام شده درباره سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه است. علاوه بر این، در این مقاله یافته های کلیدی مورد بحث و تحلیل قرار می گیرد و پیشنهادهای برای پژوهش های آتی فراهم می شود.

بیان شده و در بخش آخر پیشنهاد هایی برای پژوهش های آتی بیان شده است.

۲- مبانی نظری پژوهش

۲-۱- رویکرد سودمندی برای تصمیم

رویکرد سودمندی برای تصمیم، بر نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان گزارش های مالی به ویژه سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان تأکید دارد. در این رویکرد فرض می شود که اطلاعات می تواند بر تصمیمات استفاده کنندگان تأثیرگذار باشد. از این رو، مربوط بودن اطلاعات و تاثیر آن بر ارزش های بازار برای سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان به منظور پیش بینی جریان های نقدی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. پژوهش های مرتبط با رویکرد سودمندی برای تصمیم گیری مبتنی بر تئوری بازار کارا است. بنابراین، پژوهش های سودمندی برای تصمیم در سطح بازار به بررسی واکنش قیمت یا بازده سهام به مربوط بودن اطلاعات حسابداری و حسابرسی پرداخته است. (شباهنگ، ۱۳۸۷). ادامه مقاله به تشریح تحقیقات انجام شده بر اساس رویکرد سودمندی برای تصمیم، می پردازد.

۲-۲- سودمندی گزارش های حسابرسی

بررسی پژوهش های صورت گرفته در سه دهه اخیر نشان می دهد که سودمندی گزارش های حسابرسی در دو طبقه زیر مورد بررسی پژوهشگران قرار گرفته است:

- واکنش بازار سهام به اعلام گزارش حسابرسی؛
  - مربوط بودن گزارش های حسابرسی در تصمیم گیری استفاده کنندگان.
- پژوهش های انجام شده پیرامون واکنش بازار سهام به اعلام گزارش حسابرسی را می توان در سه بخش تقسیم بندی نمود:

- گزارش حسابرسی در خصوص صورت های مالی؛
- گزارش حسابرسی در رابطه با کنترل های داخلی؛
- فعالیت های معاملاتی مشارکت کنندگان آگاه در بازار؛

تاکنون پژوهش های مختلفی در حوزه حسابرسی در کشور انجام شده است. اما درباره سودمندی گزارش های حسابرسی برای بازار سرمایه، پژوهشی انجام نشده است. افزایش رقابت در بازار حسابرسی کشور و هم چنین افزایش شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و هم چنین فقدان پژوهش های کافی درباره اثر گزارش های حسابرسی بر بازار سرمایه ، این انگیزه را در نویسندگان این مقاله به وجود آورد که مقاله حاضر را به نگارش در آورند. انتظار می رود بررسی تحلیلی سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه دستاوردهای زیر را به همراه داشته باشد. نخست، نتایج این تحقیق می تواند برای تدوین کنندگان استانداردهای حسابرسی و نهادهای نظارت کننده بر کار حسابرسان ، نظیر سازمان بورس اوراق بهادار و جامعه حسابداران رسمی، اطلاعاتی سودمند درخصوص اثر بازار سرمایه بر حسابرسی و نیز اثر گزارش حسابرسی بر بازار سرمایه فراهم آورد. دوم، از طریق مقایسه نتایج تحقیقات انجام شده در بازارهای توسعه یافته و در حال توسعه به گسترش مبانی نظری تحقیقات انجام شده در حوزه حسابرسی کمک می نماید. سوم، تاکنون پژوهشگرانی مانند نمازی و ناظمی (۱۳۸۴) به بررسی اثرات تحقیقات انجام شده حسابداری مالی و مدیریت مالی در بازار سرمایه پرداخته اند. اما درباره سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه، پژوهشی صورت نگرفته است. از این رو، این پژوهش با بررسی مطالعات انجام شده در سه دهه اخیر می تواند زمینه ساز انجام پژوهش های بیشتر در رابطه با سودمندی گزارش حسابرسی در بازار سرمایه نوظهور ایران شده و با انجام مطالعات بیشتر بستری مناسب برای تصمیم نتایج فراهم سازد. سرانجام، این پژوهش می تواند زمینه ساز آشنایی دانشجویان و اساتید حسابداری با تحقیقات انجام شده درباره سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه باشد.

باقی مانده پژوهش به شرح زیر است. در بخش بعدی تئوری سودمندی برای تصمیم گیری مطرح می شود. بعد از آن پژوهش های انجام شده درباره سودمندی گزارش های حسابرسی، مورد بررسی قرار می گیرد. در ادامه خلاصه و نتایج بررسی سودمندی گزارش حسابرسی

• پژوهش های انجام شده پیرامون مربوط بودن گزارش های حسابرسی در تصمیم گیری استفاده کنندگان دارای طبقه بندی خاصی نمی باشد.

۳-۱- واکنش بازار سهام به اعلام گزارش حسابرسی
اولین رویکرد در مطالعه محتوای اطلاعاتی اظهارنظر حسابرِس، رویکرد بازار سرمایه است. این بخش از پژوهش مربوط بودن اظهارنظر حسابرِس از طریق تحلیل واکنش مستقیم یا غیرمستقیم بازار سرمایه به اظهارنظر حسابرِس، را مورد مطالعه قرار می دهد. پژوهشگرانی همچون بال و همکاران^{۱۴}، برنارد و توماس^{۱۵}، ۱۹۸۶، نیکولاس و والن (۲۰۰۴)^{۱۶} و جگادیش و لیونات^{۱۷}، ۲۰۰۶، وجود همبستگی بین اطلاعات سود حسابداری و تغییرات قیمت سهام را تایید نموده اند. با این وجود همانگونه که لو^{۱۸} (۱۹۸۹) نشان داد، سود تنها بخشی از تغییرات در بازده را در تاریخ اعلام سود توضیح می دهد. از این رو، پژوهشگرانی همچون او و پنمن (۱۹۸۹)^{۱۹}، لیونات و زاروین (۱۹۹۰)^{۲۰} و اسلوان (۱۹۹۶)^{۲۱} درصد برآمدند تا با افزودن مدل هایی با سایر اطلاعات مالی و غیر مالی، اثر آن اطلاعات را بر تغییرات

بازده و یا قیمت سهام بررسی نمایند. در این میان، گزارش های حسابرسی می تواند به عنوان یک منبع اطلاعات، منجر به تغییر در شاخص های بازار شود. منون و ویلیامز (۲۰۱۱) به بررسی واکنش سرمایه گذاران به انتشار گزارش حسابرسی تداوم فعالیت پرداختند. نتایج آنها نشان داد که گزارش تداوم فعالیت حاوی اطلاعات جدید برای سرمایه گذار است و از این رو منجر به واکنش وی می شود. هسی و همکاران (۲۰۱۱) تاثیر نوع گزارش حسابرِس بر رفتار قیمت سهم شرکت ها را در کشور تایوان مورد بررسی قرار دادند. نتایج آنها نشان داد که در تاریخ های نزدیک به انتشار گزارش حسابرسی غیر مقبول برای سرمایه گذاران بازده منفی ایجاد می گردد. بنابراین، آنها نتیجه گرفتند که نوع گزارش حسابرسی بر رفتار قیمت سهام تاثیر دارد و به سرمایه گذران توصیه کردند که از خرید سهم با بازده منفی خودداری کنند زیرا گزارش حسابرسی آن غیر مقبول است. نتایج آنها برخی از پژوهش های صورت گرفته در حوزه واکنش بازار سرمایه در دوره زمانی ۱۹۷۲ تا ۲۰۱۱ در جدول شماره (۱) ارائه شده است.

جدول (۱): پژوهش های مربوط به واکنش بازار سرمایه بین سال ۱۹۷۲ تا ۲۰۱۱

پژوهشگران	مکان و سال پژوهش	دوره پژوهش	سوال پژوهش	نتیجه
باسکین ^{۲۲}	آمریکا-۱۹۷۲	۶۸-۱۹۶۵	آیا بازار به گزارش های حسابرسی به استثناء واکنش نشان می دهد؟	خیر
فریز ^{۲۳}	بریتانیا-۱۹۷۸	۷۵-۱۹۷۴	آیا بازار به گزارش های حسابرسی مشروط واکنش نشان می دهد؟	خیر
چاو و همکاران	آمریکا-۱۹۸۲	۷۴-۱۹۷۳	آیا عملکرد قیمت سهام در اطراف گزارش حسابرسی مشروط متفاوت است؟	بله
فیلدز و همکاران	آمریکا-۱۹۹۱	۸۷-۱۹۷۸	آیا بازار به برداشتن گزارش حسابرسی به استثناء واکنش نشان می دهد؟	بله
لودر و همکاران	آمریکا-۱۹۹۲	۸۶-۱۹۸۲	آیا بازار به گزارش حسابرسی به استثناء غیر منتظره واکنش نشان می دهد؟	بله
چن و همکاران	آمریکا-۱۹۹۶	۸۸-۱۹۸۱	آیا بازار به ورشکستگی واکنش نشان می دهد؟	بله
جونز	آمریکا-۱۹۹۶	۸۸-۱۹۸۱	آیا بازار به گزارش حسابرسی تداوم فعالیت واکنش نشان می دهد؟	بله
چن و همکاران	چین-۲۰۰۰	۹۷-۱۹۹۵	آیا بازار به گزارش حسابرسی مشروط واکنش نشان می دهد؟	بله
سلطانی	فرانسه-۲۰۰۰	۹۵-۱۹۸۶	آیا بازار به گزارش حسابرسی مشروط واکنش نشان می دهد؟	بله
پیچتا و همکاران	اسپانیا-۲۰۰۴	۹۵-۱۹۹۲	آیا بازار به گزارش حسابرسی مشروط واکنش نشان می دهد؟	خیر
اوگنوا و همکاران	آمریکا-بریتانیا-استرالیا-۲۰۰۷	۰۴-۱۹۹۳	آیا عملکرد قیمت سهام بعد از گزارش حسابرسی تداوم فعالیت متفاوت است؟	خیر
هریوهن و همکاران	استرالیا-۲۰۰۷	۰۳-۱۹۹۹	آیا واکنش بازار و عملکرد قیمت سهم در پیرامون تاریخ انتشار گزارش حسابرسی تداوم فعالیت متفاوت است؟	بله
هاممرسلی	آمریکا-۲۰۰۸	۰۵-۲۰۰۳	آیا بازار به افشای بخش ۳۰۲ ساربینز آکسلی واکنش می دهد؟	بله
آشپوک-اسکینف و همکاران	آمریکا-۲۰۰۹	۰۵-۲۰۰۳	آیا تغییرات ریسک سیستماتیک و غیر سیستماتیک در اطراف افشای ضعف کنترل داخلی متفاوت است؟	بله
سزرنکویسکی	چین-۲۰۱۰	۰۳-۱۹۹۹	آیا واکنش بازار به گزارش حسابرسی مشروط متفاوت است؟	خیر

نتیجه	سوال پژوهش	دوره پژوهش	مکان و سال پژوهش	پژوهشگران
بله	آیا سرمایه‌گذار به گزارش حسابرس تداوم فعالیت واکنش نشان می‌دهد؟	۱۹۹۵-۲۰۰۶	آمریکا-۲۰۱۰	منون و ویلیامز ^{۲۴}
بله	آیا ریسک سیستماتیک، نوسانات و واکنش بازار به افشای بخش ۴۰۴ ساریینز آکسلی متفاوت است؟	۲۰۰۵-۰۷	آمریکا-۲۰۱۰	ایتنون
بله	آیا نوع گزارش حسابرس بر رفتار قیمت سهم تاثیر دارد؟	۱۹۹۹-۲۰۰۷	تایوان-۲۰۱۱	هسی و همکاران ^{۲۵}

گزارشگری حسابرس بخشی از اطلاعات خصوصی را آشکار سازد.

۳-۱-۱- گزارش حسابرسی در خصوص صورت های مالی

به منظور آزمون سودمندی گزارش های حسابرسی می توان از مطالعه رویدادی استفاده می شود. در مطالعه رویدادی تاثیر وقوع یک رویداد قبل و بعد از وقوع رویداد مورد بررسی قرار می گیرد. بررسی پژوهش ها نشان می دهد که در چندین مطالعه انتخاب تاریخ رویداد مورد بحث قرار گرفته است که برخی از آنها در جدول (۲) ارائه شده است.

پژوهش های ارائه شده در جدول بالا اشاره دارند که گزارش های حسابرسی می تواند به دو دلیل عمده بر قیمت سهام تاثیر گذار باشد. نخست، گزارش حسابرسی ممکن است حاوی اطلاعاتی باشد که بتواند بر برآورد میزان و ریسک جریان نقدی آتی تاثیر گذارد. هر اطلاعاتی که بتواند منجر به تجدید نظر در این اجزاء شود با قیمت سهام ارتباط دارد. دوم، گزارش حسابرسی می تواند شامل اطلاعات اساسی درخصوص تداوم فعالیت شرکت برای مثال گزارش حسابرسی تداوم فعالیت^{۲۶} باشد. گزارش باید در همه زمان ها دسترسی حسابرس به اطلاعات داخلی مانند داده های پیش بینی شده و طرح های مدیریت را منعکس کند و هم چنین تصمیمات

جدول (۲): پژوهش های مربوط به انتخاب تاریخ رویداد

تاریخ رویداد	مکان و سال پژوهش	پژوهشگران
تاریخ انتشار گزارش K-۱۰	آمریکا-۱۹۸۲	چاو و همکاران
تاریخ انتشار از رسانه	آمریکا-۱۹۸۶	داپوچ و همکاران
تاریخ کنار گذاری شروط حسابرسی	آمریکا-۱۹۹۱	فیلدز و همکاران
تاریخ انتشار از رسانه، تاریخ گزارشگری سالانه یا تاریخ مهر گزارش K-۱۰ (هر کدام مقدم تر)	آمریکا-۱۹۹۲	لودر و همکاران
تاریخ انتشار گزارش K-۱۰	آمریکا-۱۹۹۴	امین و همکاران
تاریخ انتشار از رسانه	آمریکا-۱۹۹۴	فلیک و همکاران
تاریخ انتشار گزارش K-۱۰	آمریکا-۱۹۹۸	کارلسون و همکاران
تاریخ ورشکستگی شرکت	آمریکا-۱۹۹۶	چن و همکاران
تاریخ کنار گذاری شروط حسابرسی	آمریکا-۱۹۹۸	فارگر و همکاران
۱۵ روز قبل از مجمع عمومی سالانه	فرانسه-۲۰۰۰	سلطانی
۱۵ روز قبل از مجمع عمومی سالانه	آمریکا-۲۰۰۴	پیچتا و همکاران
پس از انتشار گزارش حسابرسی	بریتانیا-۲۰۰۴	تافلر و همکاران
تاریخ گزارشگری سالانه	استرالیا-۲۰۰۷	هربون و همکاران
پس از انتشار گزارش حسابرسی	آمریکا- بریتانیا - استرالیا-۲۰۰۷	اوگنوا و همکاران
پس از انتشار گزارش حسابرسی	آمریکا-۲۰۰۹	کیوسار و همکاران

تاریخ های چندگانه رویداد از طریق چندین مطالعه دیگر مورد استفاده قرار گرفته است و این بطور واضحی به دشواری مشخص نمودن نخستین روز معامله مربوط به اطلاعات مندرج در اظهار نظر حسابرس اشاره دارد. در مطالعات صورت گرفته در آمریکا معمولاً تاریخ گزارش k-10^{۲۷} به عنوان تاریخ اعلام مورد استفاده قرار گرفته است. مشکل مربوط به این گزارش و تاریخ رویداد آن این است که گزارش k-10 یک بررسی از شرایط مالی و تجاری شرکت را نیز در بر دارد. بدین معنا که مقدار زیادی از اطلاعات در آن روز خاص افشا می گردد که اطلاعات اظهار نظر حسابرس تنها بخشی از آن است.

تاریخ اعلام دیگری که به دفعات مورد استفاده قرار گرفته است، تاریخ افشا در رسانه ها است. انتخاب این تاریخ رویداد ممکن است مشکلات مربوط به ارائه همزمان سایر اطلاعات در تاریخ گزارش k-10 را به خاطر وجود اعلام های همزمان از شرکت در این مقطع زمانی، بر طرف سازد. تاریخ افشای رسانه نیز ممکن است در بسیاری از موارد زودتر از گزارش k-10 باشد و این موضوع ضروری است که نخستین روز معامله ای که با اطلاعات گزارش حسابرسی انجام می شود، مشخص شود. مشکل مربوط به تاریخ افشای رسانه این است که برای اهداف تحقیق مشاهدات اندکی وجود دارد.

در محیط استرالیا، هربون و همکاران (۲۰۰۷)^{۲۸} واکنش بازار را در تاریخ گزارش مالی سالانه مورد مطالعه قرار دادند. آنها مشخص کردند که شرکت های استرالیایی ملزم هستند اولاً گزارش سالانه مقدماتی را با اطلاعات سود منتشر کنند و ثانیاً آنها گزارش مالی سالانه را به صورت عمومی ارائه کنند. هربون و همکاران (۲۰۰۷) از این طریق توانستند تأثیر اطلاعات سود را بر بازده غیر عادی در روز انتشار گزارش مالی سالانه محدود نمایند. سلطانی (۲۰۰۰) در فرانسه و پیچتا و همکاران (۲۰۰۴) در اسپانیا از تاریخ برآوردی اعلام گزارش حسابرسی در مطالعات خود استفاده نمودند. هر دوی آنها ۱۵ روز قبل از مجمع عمومی سالانه را به عنوان تاریخ رویداد در نظر گرفتند.

برخی از مطالعات زیر ابزاری را برای رفع مشخص نبودن تاریخ رویداد پیشنهاد کرده اند. فیلدز و همکاران

(۱۹۹۱)^{۳۰} تصدیق کردند که مشکل اصلی در بیشتر مطالعات قبلی عدم دقت در تشخیص تاریخ افشا اطلاعات در بازار است. فیلدز و همکاران (۱۹۹۱) واکنش قیمت سهام را به اعلام عمومی کنار گذاری شروط حسابرسی^{۳۱} بررسی کردند. برداشتن شروط حسابرسی می تواند به عنوان معیاری برای اندازه گیری محتوای اطلاعاتی گزارش های حسابرسی باشد. زیرا، تاریخ رویداد کنارگذاری شروط حسابرسی غیر قابل پیش بینی بوده و همچنین در مقایسه با تاریخ رویداد گزارش k-10 به موقع تر و کم حاشیه تر است (فارگر و همکاران^{۳۲} ۱۹۹۸). فارگر و همکاران (۱۹۹۸) تغییرات در ریسک سیستماتیک در نزدیکی تاریخ کنارگذاری شروط حسابرسی که به صورت عمومی اعلام شده باشد را مورد بررسی قرار دادند. آنها فرض کردند که اعلام کنار گذاری شروط، ریسک سیستماتیک حقوق صاحبان سهام یعنی بتای حقوق صاحبان سهام را کاهش خواهد داد. چن و همکاران (۱۹۹۶) ابزار جایگزین دیگری را برای رفع مشکل تاریخ رویداد اعلام گزارش حسابرسی پیشنهاد کردند. آنها بررسی کردند که آیا گزارش های حسابرسی تداوم فعالیت در پیش بینی ورشکستگی سودمند هستند. یافته های آنها نشان داد که شرکت هایی که گزارش های حسابرسی تداوم فعالیت را دریافت کرده اند در حوالی دوره ورشکستگی، بازده منفی کمتری دارند. تفسیر احتمالی این است که اظهار نظر در خصوص تداوم فعالیت حداقل در مورد ورشکستگی دارای ارزش اطلاعاتی است.

سرانجام، تافلر و همکاران^{۳۳} (۲۰۰۴)، اوگنوا و همکاران^{۳۴} (۲۰۰۷) و هربون و همکاران^{۳۵} (۲۰۰۷) رویکرد مربوط بودن گزارش حسابرسی در بازارهای سهام را در یک دوره بلند مدت مورد بررسی قرار دادند. این رویکرد حساسیت کمتری به انتخاب تاریخ رویداد دارد زیرا بازده سهام در یک دوره دوازده ماهه بعد از انتشار گزارش حسابرسی تداوم فعالیت مورد بررسی قرار می گیرد. تافلر و همکاران (۲۰۰۴) واکنش قابل ملاحظه ای را در بریتانیا پس از انتشار گزارش حسابرسی تداوم فعالیت ملاحظه نمودند؛ در مقابل اوگنوا و همکاران (۲۰۰۷) نتوانستند در بازارهای استرالیا و آمریکا واکنش معنی داری مشاهده کنند. این در حالی است که هربون و

تاریخ های چندگانه رویداد از طریق چندین مطالعه دیگر مورد استفاده قرار گرفته است و این بطور واضحی به دشواری مشخص نمودن نخستین روز معامله مربوط به اطلاعات مندرج در اظهار نظر حسابرس اشاره دارد. در مطالعات صورت گرفته در آمریکا معمولاً تاریخ گزارش k-10^{۲۷} به عنوان تاریخ اعلام مورد استفاده قرار گرفته است. مشکل مربوط به این گزارش و تاریخ رویداد آن این است که گزارش k-10 یک بررسی از شرایط مالی و تجاری شرکت را نیز در بر دارد. بدین معنا که مقدار زیادی از اطلاعات در آن روز خاص افشا می گردد که اطلاعات اظهار نظر حسابرس تنها بخشی از آن است.

تاریخ اعلام دیگری که به دفعات مورد استفاده قرار گرفته است، تاریخ افشا در رسانه ها است. انتخاب این تاریخ رویداد ممکن است مشکلات مربوط به ارائه همزمان سایر اطلاعات در تاریخ گزارش k-10 را به خاطر وجود اعلام های همزمان از شرکت در این مقطع زمانی، بر طرف سازد. تاریخ افشای رسانه نیز ممکن است در بسیاری از موارد زودتر از گزارش k-10 باشد و این موضوع ضروری است که نخستین روز معامله ای که با اطلاعات گزارش حسابرسی انجام می شود، مشخص شود. مشکل مربوط به تاریخ افشای رسانه این است که برای اهداف تحقیق مشاهدات اندکی وجود دارد.

در محیط استرالیا، هربون و همکاران (۲۰۰۷)^{۲۸} واکنش بازار را در تاریخ گزارش مالی سالانه مورد مطالعه قرار دادند. آنها مشخص کردند که شرکت های استرالیایی ملزم هستند اولاً گزارش سالانه مقدماتی را با اطلاعات سود منتشر کنند و ثانیاً آنها گزارش مالی سالانه را به صورت عمومی ارائه کنند. هربون و همکاران (۲۰۰۷) از این طریق توانستند تأثیر اطلاعات سود را بر بازده غیر عادی در روز انتشار گزارش مالی سالانه محدود نمایند. سلطانی (۲۰۰۰) در فرانسه و پیچتا و همکاران (۲۰۰۴) در اسپانیا از تاریخ برآوردی اعلام گزارش حسابرسی در مطالعات خود استفاده نمودند. هر دوی آنها ۱۵ روز قبل از مجمع عمومی سالانه را به عنوان تاریخ رویداد در نظر گرفتند.

برخی از مطالعات زیر ابزاری را برای رفع مشخص نبودن تاریخ رویداد پیشنهاد کرده اند. فیلدز و همکاران

بخش دیگری که با این بخش ارتباط نزدیکی دارد، بخش ۳۰۲ است که توسط مدیر فراهم می‌شود. قبل از اجرایی کردن بخش ۴۰۴ قانون ساینز-آکسلی (۲۰۰۲)، بخش ۳۰۲ مدیران را به ارزیابی کنترل‌های داخلی و گزارش نتایج این ارزیابی ملزم می‌نمود. در حالی که در بخش ۴۰۴، گزارش‌های سالانه شرکت ارائه می‌شود، بخش‌های گزارش ۳۰۲ می‌تواند به صورت جداگانه نگهداری شود. برخی از مطالعات که گزارش‌های حسابرسی درباره کنترل‌های داخلی را مورد بررسی قرار داده اند به شرح جدول (۳) است.

تحقیق در خصوص هر دو بخش ۳۰۲ و ۴۰۴ نشان می‌دهد که ضعف‌های کنترل‌های داخلی با اندازه کوچکتر شرکت‌ها، وضعیت ضعیف‌تر مالی، رشد سریعتر، پیچیدگی بیشتر و تجدید ساختار مداوم ارتباط دارد. دوئل، جی و مک وی (۲۰۰۷)^{۳۹} و آشبوق - اسکیف و همکاران (۲۰۰۹)^{۴۰} دریافتند که کنترل داخلی ضعیف با کیفیت پایین‌تر اقلام تعهدی مرتبط است. ضعف در کنترل‌های داخلی می‌تواند بر کیفیت صورت‌های مالی از طریق ایجاد زمینه برای مدیریت سود داخلی یا اشتباهات غیر عمدی تأثیر گذارد. اما، شواهد نشان می‌دهد که ضعف‌ها به احتمال بیشتری منجر به اشتباهات غیر عمدی می‌شود.

همکاران (۲۰۰۷) دریافتند که در استرالیا تنها واکنش معنادار در یک دوره دوازده ماه قبل از اعلام گزارش تداوم فعالیت وجود دارد و کیوسار و همکاران (۲۰۰۹)^{۳۶} واکنش معنی دار دوازده ماهه بازار سهام به اولین مرتبه گزارش حسابرسی تداوم فعالیت در آمریکا را تایید نمودند.

۳-۱-۲- گزارش‌های حسابرسی در رابطه با کنترل‌های داخلی

پس از تصویب قانون ساربینز - آکسلی^{۳۷} (۲۰۰۲) بخش ۳۰۲ و ۴۰۴ الزامات افشای عمومی راجع به کنترل داخلی تغییر یافت. در دوره قبل از ساربینز-آکسلی هیچ الزامی برای مدیریت یا حسابرس راجع به افشای اثربخشی کنترل‌های داخلی وجود نداشت. قبل از ساربینز-آکسلی تنها تعداد اندکی از شرکت‌ها به صورت داوطلبانه اثربخشی کنترل‌های داخلی را ارزیابی و گزارش می‌کردند (مک مولن، راقناندان و راما^{۳۸}، ۱۹۹۶). بخش ۴۰۴ قانون ساینز-آکسلی (۲۰۰۲) تهیه فایل‌های سالانه شرکت‌های سهامی عام (k-۱۰) شامل ارزیابی مدیران از طراحی و اثربخشی کنترل‌های داخلی شرکت را الزامی می‌کند. علاوه بر این، ارائه اظهار نظری مجزا پیرامون ارزیابی مدیریت و ارزیابی حسابرس از کنترل‌های داخلی الزامی شد. گزارش حسابرسان در خصوص عدم کارایی کنترل داخلی معمولاً به بخش ۴۰۴ افشاء اشاره دارد.

جدول (۳): پژوهش‌های حسابرسی درباره کنترل‌های داخلی

پژوهشگران	مکان و سال پژوهش	نتیجه پژوهش
آشبوق-اسکیف و همکاران ۴۱	آمریکا- ۲۰۰۷	ارتباط بین ضعف‌های کنترل‌های داخلی با اندازه کوچکتر شرکت‌ها، وضعیت ضعیف‌تر مالی، رشد سریعتر، پیچیدگی بیشتر و تجدید ساختار وجود دارد.
بنیش و همکاران	آمریکا- ۲۰۰۸	بین افشای ضعف‌های کنترل داخلی و واکنش قیمت سهم رابطه منفی وجود دارد.
هامرسلی و همکاران	آمریکا - ۲۰۰۸	بین افشای ضعف‌های کنترل داخلی و واکنش قیمت سهم رابطه منفی وجود دارد.
آشبوق-اسکیف و همکاران	آمریکا- ۲۰۰۹	کنترل داخلی ضعیف با کیفیت پایین‌تر اقلام تعهدی رابطه دارد.
کاستلو و ویتنبرگ- مورمان ۴۲	آمریکا- ۲۰۱۱	کنترل داخلی ضعیف بر رابطه کیفیت گزارش مالی با قرارداد بدهی تأثیر دارد.
لی و همکاران ۴۳	آمریکا- ۲۰۱۲	کنترل‌های تکنولوژی اطلاعات با کیفیت اطلاعات سیستم‌های اطلاعاتی رابطه دارد.

در رابطه با افشای بخش ۳۰۲، شواهد اشاره دارد که واکنش غیر عادی منفی بازار به اعلام ضعف های کنترل داخلی را نشان می دهد. اما، بنیش و همکاران (۲۰۰۸)^{۴۴} گزارش کردند که کیفیت حسابرسی و اندازه شرکت صاحبکار سبب کاهش واکنش به افشاهای بخش ۳۰۲ می شود. هامرسلی و همکاران (۲۰۰۸)^{۴۵} دریافتند که این واکنش، به ویژگی های ضعف کنترل داخلی بر می گردد. این شواهد نشان می دهد که اولاً تقویت محیط اطلاعاتی ممکن است بر این واکنش تأثیر گذار باشد و ثانیاً، پیش بینی نوع خاصی از ضعف ها حتی در محیط های قوی تر دشوارتر است.

گزارش های بخش ۴۰۴ معمولاً با گزارش های سالانه k-۱۰ بایگانی می شود. شواهد تجربی حاکی از این است که افشای ضعف های کنترل داخلی در بخش ۴۰۴ توسط حسابرس با بازده غیر عادی در حوالی تاریخ انتشار گزارش مرتبط نیست (اوگنوا و همکاران^{۴۶} ۲۰۰۷، بنیش و همکاران ۲۰۰۸). بنیش و همکاران (۲۰۰۸) به این نتیجه دست یافتند که محیط اطلاعاتی شرکتی که ملزم به گزارش بخش ۴۰۴ شده است، قوی تر است و این منجر به کاهش رویدادهای غیرمترقبه می شود یا منجر به این می شود که گزارش های بخش ۴۰۴ آستانه اهمیت پایین تری را برای افشا منعکس کنند. در تحلیلی دیگر بنیش و همکاران (۲۰۰۸) اثرات هزینه سرمایه ای ناشی از افشای ضعف های کنترل داخلی را مورد مطالعه قرار دادند. آنها نشان دادند که گزارش های بخش ۳۰۲ هزینه های سرمایه را افزایش می دهد. در حالی که گزارش های بخش ۴۰۴ اینگونه نیست. اما، اشبوق - اسکیف و همکاران (۲۰۰۹) دریافتند که بازار واکنش منفی به گزارش های بخش ۴۰۴ نشان می دهد. آن ها هم چنین نشان دادند که ریسک های سیستماتیک در شرکت های افشاء کننده ضعف های کنترل داخلی، بالاتر است. این مطالعات نشان می دهد که ضعف های کنترل داخلی افشا شده در بخش ۴۰۴، ممکن است نشان دهنده ریسکی باشد که برای سرمایه گذاران دارای اهمیت است. بنابراین، حق الزحمه حسابرسی برای شرکت های دارای کنترل داخلی ضعیف، بیشتر است. هیات نظارت بر حسابداری شرکت های سهامی عام آمریکا^{۴۷} بر اساس استاندارد

حسابرسی شماره ۵ به حسابرسان خارجی توصیه می کند که بر کار انجام شده توسط حسابرسان داخلی اتکا کنند تا کارایی ارزیابی های کاهش ریسک کنترل داخلی افزایش یابد. استفانیک و همکاران (۲۰۱۲)^{۴۸} سطح و اثر تشخیص کارکنان و مشتری را روی ارزیابی کنترل حسابرسان داخلی و خارجی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج آنها نشان داد که حسابرسان داخلی نسبت به حسابرسان خارجی سطح تشخیص بالاتری از شرکت ارزیابی شده دارند. کاستلو و ویتنبرگ-مورمان (۲۰۱۱) به بررسی اثر کیفیت گزارشگری مالی روی بده بستان بین مکانیسم نظارتی استفاده شده توسط وام دهنده پرداختند. آنها در پژوهش خود از گزارش کنترل داخلی برای اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی استفاده کردند. نتایج آنها نشان داد که در شرکت های دارای کنترل داخلی ضعیف، وام دهندگان کمتر از معیار های مبتنی بر نسبت های مالی استفاده می کنند و از سایر روش های جایگزین مانند معیار های مبتنی بر رتبه بندی اعتبار استفاده می کنند. لی و همکاران (۲۰۱۲) به ارزیابی نقش کنترل های تکنولوژی اطلاعات بر کیفیت اطلاعات پرداختند. نتایج پژوهش از وجود رابطه مثبت کنترل های تکنولوژی اطلاعات با کیفیت اطلاعات حکایت دارد.

۳-۱-۳- فعالیت های معاملاتی مشارکت کنندگان

آگاه در بازار

متون بررسی شده در بالا آشکار کرد که تاریخ رویدادی که در این پژوهش ها مورد استفاده قرار گرفته است، به طور معمول تاریخ انتشار گزارش k-۱۰ است. در هر حال، همانگونه که مطالعات مربوط به واکنش بازار به اعلام سایر اطلاعات خاص شرکت نشان می دهد، تاریخ واقعی رویداد ممکن است نقطه زمانی مربوطی برای اندازه گیری واکنش ها باشد. برای مثال، نچل و همکاران (۲۰۰۷)^{۴۹} و کارتر و همکاران (۱۹۹۹)^{۵۰} واکنش بازار به اعلام گزارش k-۸ را در حوالی تاریخ واقعی رویداد مورد بررسی قرار دادند. در مطالعه نچل و همکاران (۲۰۰۷) به جای تاریخ انتشار گزارش k-۸، تاریخ کناره گیری حسابرس و منصوب شدن حسابرس جدید مورد استفاده قرار گرفت. استفاده از تاریخ واقعی رویداد این سوال را

تحلیل پی در پی یا اندازه شرکت اندازه گیری می شود، رابطه ای مثبت دارد. جایارامان (۲۰۰۸) بدین نتیجه دست یافت که معاملات آگاهانه هنگامی که اطلاعات عمومی محتوای اطلاعاتی کمتری داشته باشند، بیشتر می شود.

محتوای گزارش حسابرسی هنگامی که حسابرس آن را به شرکت ارائه می کند، به طور خصوصی در دسترس است و هنگامی که به عنوان بخشی از گزارش k-۱۰ منتشر می شود، به شکل عمومی در دسترس است. اما، متون مالی شواهد قابل ملاحظه ای از انجام معاملات آگاهانه را تایید می کند. به ویژه، همانطور که پیش از این اشاره شد، می توان چنین نتیجه گیری کرد که معاملات آگاهانه با احتمال بیشتری در شرکت های کوچکتر با بازده رقابتی کمتر و شرکت های با عدم تقارن بالا یا محیط اطلاعاتی ضعیف تر اتفاق می افتد. این شواهد به این نکته اشاره دارد که در صورت استفاده از تاریخ گزارش حسابرسی به عنوان تاریخ رویداد، اثرات عدم تقارن اطلاعاتی و محیط اطلاعاتی نیازمند کنترل است. علاوه بر این، هنگامی که عدم اطمینان درباره قیمت سهام بیشتر باشد و هنگامی که اطلاعات خصوصی صحیح باشد، مشارکت کنندگان آگاه در بازار از اطلاعات خصوصی منفعت بیشتری می برند. در مورد گزارش های حسابرسی مداوم فعالیت یا افشای ضعف های کنترل داخلی، شرکت هایی که این گزارش ها را دریافت کرده اند عموماً شرکت های کوچکتر، شرکت های دارای بحران های مالی یا شرکت های دارای تجدید ساختارند که به خاطر این عوامل عدم اطمینان این شرکت ها احتمالاً بالاست. بنابراین، نتیجه این است که شرایط بعد از تاریخ گزارش حسابرسی برای فعالیت های معاملاتی مشارکت کننده آگاه در بازار مساعد است.

۲-۳- مربوط بودن گزارش‌های حسابرسی برای تصمیم گیری استفاده کنندگان

حسابرس شرکت از طریق مجمع سالانه منصوب می شود. این بدین معناست که کارهای حسابرس و گزارش های حسابرسی برای سهامداران انجام می گیرد. اما، گروه هدف یا گروه استفاده کننده گزارش های حسابرسی می

مطرح کرد که چرا باید واکنش بازار کمی قبل از اعلام اطلاعات جدید به بازارهای سهام صورت گیرد. تئوری بازار کارا اشاره دارد که قیمت سهام تمام اطلاعات عمومی در دسترس مربوط را در قیمت گذاری اوراق بهادار منعکس می نماید. همچنین، شرکت ها ملزم به اعلام عمومی همه اطلاعات جدید و مربوط هستند. بنابراین، وقوع این پدیده به طور ضمنی بیانگر این است که قبل از اعلام عمومی تنها تعدادی از مشارکت کنندگان بازار به اطلاعات دسترسی داشته و فرصت استفاده از آن را دارند. مشارکت کنندگان آگاه در بازار به عنوان کلیه معامله گرانی تعریف می شوند که هنگام رخداد یک واقعه اطلاعاتی در شرکت، از آن آگاه و مطلع شده اند. توکز^{۵۱} (۲۰۰۸) معامله گران آگاه را به عنوان افراد درون سازمانی شرکت، کارکنان، تحلیل گران و سایر افرادی که به اطلاعات قبل از افشای آن در بازار دسترسی داشته اند، تعریف می نماید. پیوتروسکی و همکاران^{۵۲} (۲۰۰۴) علاوه بر افراد درون سازمان و تحلیل گران، سرمایه گذاران نهادی^{۵۳} با مالکیت قابل ملاحظه را نیز به عنوان مشارکت کنندگان آگاه در بازار سرمایه مورد توجه قرار داد. جایارامان (۲۰۰۸)^{۵۴} معامله گران آگاه را افرادی می داند که اطلاعات خصوصی را تحصیل کرده اند و یا افرادی می داند که به دلیل وابستگی آنها به شرکت به اطلاعات خصوصی دسترسی دارند. مزیت اطلاعاتی مشارکت کنندگان آگاه در بازار هنگامی افزایش می یابد که صحت اطلاعات عمومی کمتر، عدم تقارن اطلاعاتی بین افراد درون سازمانی و برون سازمانی بیشتر، عدم اطمینان در خصوص ارزش شرکت بیشتر و اطلاعات معامله گران آگاه دقیق تر باشد. توکز (۲۰۰۸) بیان کرد که معامله گران آگاه از سهام شرکت های کوچکی که دارای رقابت کمتر و حساسیت بیشتر به شوک ها هستند، فرصت کسب بازده مازاد بالاتری را دارند. هادادارت و کی^{۵۵} (۲۰۰۷) شواهدی یافت که نشان می دهد بازده غیر عادی بعد از معاملات افراد درون سازمانی برای شرکت های با محیط اطلاعاتی قوی تر، کمتر است. هم چنین ، فرانکل و همکاران^{۵۶} (۲۰۰۴)، لاکنیشک و ولی^{۵۷} (۲۰۰۱)، سی هون^{۵۸} (۱۹۸۶) و فینرتی^{۵۹} (۱۹۷۶) دریافتند که سود آوری معامله گران درون سازمانی با محیط اطلاعاتی که توسط

(۱۹۷۹)، عبدل خلیق، گرال و نوتن (۱۹۸۶)، هاقتون (۱۹۸۳)، بسل و همکاران (۲۰۰۳) و لین و همکاران^{۷۴} (۲۰۰۳) گزارش حسابرسی اثری بر تصمیم های وام دهی ندارد. در مقابل، فیرس (۱۹۷۹)، گول (۱۹۸۷)، بامبر و همکاران^{۷۵} (۱۹۹۷)، لاسال و همکاران (۱۹۹۷)، دورندز (۲۰۰۳) و گایرال - کونتراس و همکاران (۲۰۰۷) نشان دادند که گزارش حسابرسی ممکن است بر تصمیم وام دهنده موثر واقع شود. برخی مطالعات گروه های استفاده کننده (به غیر از وام دهندگان) را مورد مخاطب قرار دادند. بایلی، بایلینسکی و شیلدز^{۷۶} (۱۹۸۳) خوانندگان گزارش حسابرسی با دانش کم و دانش قابل توجه را مورد بررسی قرار دادند در حالی که روبرتسون^{۷۷} (۱۹۸۸) و دورندز^{۷۸} (۲۰۰۳) به مطالعه تحلیل گران مالی پرداختند. دانگ و همکاران (۲۰۱۱)^{۷۹} به بررسی ارتباط بین وجود شکست حسابرس در تشخیص همراه کننده بودن صورت های مالی و محتوای ارزشی سود و ارزش دفتری پرداختند. نتایج آنها نشان داد که محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری برای شرکت هایی که شکست حسابرسی را تجربه کرده اند از شرکت هایی که شکست حسابرسی را تجربه نکرده اند، کمتر است. چانگ و همکاران (۲۰۱۰)^{۸۰} به بررسی واکنش بازار به تغییر در حسابرس از چهار شرکت بزرگ حسابرسی به شرکت های حسابرسی پرداختند. آنها برای بررسی موضوع تحقیق خود دوره تحقیق را به دوره تقسیم بندی نمودند. ملاک آنها برای انجام تقسیم بندی تغییر در قوانین مانند اجرای قانون ساربینز-آکسلی است. نتایج تحقیق آنها نشان داد که واکنش بازار به تغییر از چهار موسسه حسابرسی بزرگ به موسسه های حسابرسی کوچک در دوره دوم تحقیق مثبت بوده است. لی و لی (۲۰۱۰)^{۸۱} به بررسی وابستگی بین کیفیت حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری پرداختند. نتایج آنها نشان داد که سود و ارزش دفتری که توسط پنج شرکت بزرگ حسابرسی بررسی می شود تغییرات در بازده سهام را بیشتر توضیح می دهند. بنابراین، سود و ارزش دفتری که توسط پنج موسسه بزرگ حسابرسی مورد بررسی قرار می گیرد نسبت به سایر شرکت های حسابرسی دارای محتوای ارزشی بالاتری است. در کل، نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت

تواند بسیار گسترده تر باشد. سرمایه گذاران برون سازمانی، بانک ها، قانون گذاران و تحلیل گران مالی (یعنی استفاده کنندگان صورت های مالی) می توانند به عنوان استفاده کنندگان گزارش های حسابرسی مورد توجه قرار گیرند. اثر گزارش های حسابرسی بر استفاده کنندگان دیرزمانی است که در بسیاری مطالعات مورد استفاده قرار گرفته است (لیبی^{۶۰}، ۱۹۷۹، هاقتون^{۶۱}، ۱۹۸۳، گول^{۶۲}، ۱۹۸۷، بامبر و همکاران^{۶۳}، ۱۹۹۷، لاسال و همکاران^{۶۴}، ۱۹۹۷، لین و همکاران^{۶۵}، ۲۰۰۳). این روند پژوهش بر این سوال متمرکز شده است که چگونه افراد حرفه ای با موقعیت های متفاوت اطلاعات موجود در اظهار نظر های حسابرس را برای درک اعتبار اطلاعات صورت های مالی و تصمیم گیری خود مورد استفاده قرار می دهند.

بیشتر مطالعات پیرامون مربوط بودن گزارش های حسابرسی در تصمیم گیری استفاده کننده از نوع مطالعات تجربی است. در این مطالعات تصمیم گیری استفاده کننده هنگامی که او در معرض نوع خاصی از گزارش های حسابرسی و یا در معرض سناریویی از الزام های مربوط به تأمین مالی قرار می گردد مورد ارزیابی قرار می گیرد. گویرال - کونتراس و همکاران (۲۰۰۷)^{۶۶} این مطالعات را به سه نوع تقسیم بندی نمودند. نوع اول مطالعات تأثیر سطح اظهار نظر حسابرس بر تصمیم های فرد وام دهنده را مورد مخاطب قرار می دهد (جانسون و همکاران^{۶۷}، ۱۹۸۳، و رایت و همکاران^{۶۸}، ۲۰۰۰). دومین نوع مطالعات تأثیر شکل گزارش بر فرایند تصمیم گیری فرد وام دهنده را مورد مطالعه قرار می دهد (میلر و همکاران^{۶۹}، ۱۹۹۳). نوع سوم مطالعات بر تفاوت ها در مربوط بودن گزارش های حسابرسی مقبول و مشروط متمرکز است (لاسال و همکاران^{۷۰}، ۱۹۹۷ و بسل و همکاران^{۷۱}، ۲۰۰۳). روش تجربی استفاده شده در این نوع از پژوهش ها به گونه ای طراحی شده است که بتوان اثر گزارش حسابرسی بر فرایند تصمیم گیری وام دهندگان را اندازه گیری نمود. نتایج از مطالعات اولیه و مطالعات اخیر راجع به مربوط بودن اطلاعات گزارش حسابرسی در تصمیم های وام دهی، نتایج ناسازگاری را آشکار ساخت. مطابق با یافته های استس و ایمر^{۷۲} (۱۹۷۷)، لیبی

حسابرسی محتوای ارزشی سود و ارزش دفتری را بهبود می‌دهد. در ایران علی احمدی (۱۳۹۱) به بررسی واکنش بازار سرمایه به تغییر حسابرس، تاخیر حسابرسی و نوع گزارش حسابرسی در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. دوره پژوهش آنها ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹ بود. نتایج پژوهش آنها نشان داد که متغیرهای ارزش دفتری و سود هر سهم دارای محتوای ارزشی اطلاعات هستند ولی متغیرهای تغییر حسابرس، تاخیر حسابرسی و نوع گزارش حسابرسی در بازار سرمایه ایران محتوای ارزشی ندارد و منجر به واکنش در بازار سرمایه نمی‌شود.

جریانی متفاوت از پژوهش نسبت به آنچه پیش از این توصیف شد، بررسی سودمندی گزارش‌های حسابرسی در پیش بینی ورشکستگی است. این سوال از این نظر حائز اهمیت است که ریسک عمده‌ای که سرمایه‌گذاران با آن مواجه هستند، احتمال ورشکستگی شرکت است. اگر شک و تردید اساسی درخصوص توانایی یک شرکت در تداوم انجام تعهداتش وجود داشته باشد، حسابرس مستقل متعهد به افشای این اطلاعات به سرمایه‌گذاران است. این امر به طور ضمنی حاکی از این است که حسابرس، به ویژه گزارش حسابرسی تداوم فعالیت، می‌تواند به عنوان یک علامت هشدار دهنده ورشکستگی مورد استفاده قرار گیرد. اما چندین مثال را می‌توان ذکر کرد که اگرچه سرمایه‌گذاران به توانایی حسابرسان در خصوص کشف تهدیدهای، اعتماد دارند، لیکن حسابرسان در مشاهده یا گزارش تهدیدهای جدی آنها با شکست مواجه شده‌اند. پژوهش‌ها نشان داده است که اظهار نظر حسابرس ممکن است اطلاعات سودمندی را برای سرمایه‌گذاران فراهم آورد. به ویژه، ارزش اظهارات حسابرس از این حقیقت نشأت می‌گیرد که حسابرس از اطلاعاتی استفاده کرده است که برای اشخاص ثالث در دسترس نیست و او به خوبی از فعالیت‌ها و برنامه‌های آتی مشتری آگاهی دارد (موچر ۱۹۸۵، منون و اسپوارتز^{۸۲} ۱۹۸۷). ادبیات موجود به میزان اندکی این ادعا را که سرمایه‌گذاران به سودمندی گزارش حسابرسی تداوم فعالیت اعتقاد دارند (فیرس ۱۹۷۹، کمپبل و مرچلر^{۸۳} ۱۹۸۸) و اینکه گزارش حسابرسی معیاری خوب از مکانیسم حاکمیت برون سازمانی است (ویلن برگ و مک کنون ۲۰۰۰، فان و

ونگ^{۸۴} ۲۰۰۵) تأیید می‌نمایند. علی رغم دسترسی حسابرس به اطلاعات خصوصی، شواهد کمی نشان می‌دهد که مدل‌های آماری مبتنی بر اطلاعات مالی عمومی عملکرد بالاتری از گزارش‌های حسابرسی تداوم فعالیت در پیش بینی ورشکستگی داشته و از این رو، گزارش حسابرس برای سرمایه‌گذاران ارزشمند نیست (آلمن^{۸۵} ۱۹۸۲، کوه و کیلوق^{۸۶} ۱۹۹۰). این مطالعات همچنین اشاره دارند که حسابرس باید از مدل‌های آماری در تصمیم‌گیری استفاده کند.

۴- یافته‌های پژوهش

بررسی پژوهش‌های مربوط به سودمندی گزارش‌های حسابرسی در بازار سرمایه نتایج زیر را آشکار کرد:

بررسی پژوهش‌های صورت گرفته پیرامون اعلام اظهار نظر حسابرس درباره صورت‌های مالی اشاره دارند که استفاده از مطالعه رویدادی برای بررسی واکنش بازار در یک دوره کوتاه مدت مشکل مشخص کردن تاریخ انتشار گزارش حسابرسی را دارد و بنابراین، نتایج واکنش بازار می‌تواند بر حسب انتخاب تاریخ انتشار گزارش حسابرسی تحت تأثیر قرار گیرد. هم‌چنین، پژوهش‌های اخیر به منظور رفع مشکل انتخاب تاریخ رویداد از دوره‌های بلند مدت استفاده کرده‌اند که نتایج آنها واکنش معنی‌دار بازار به اعلام گزارش حسابرسی را نشان می‌دهد.

پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه اظهار نظر حسابرس پیرامون نقاط ضعف و قوت کنترل‌های داخلی واحد تجاری از محتوای اطلاعاتی این گزارش‌ها در بازار سرمایه حکایت می‌کند. علاوه بر این، نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که کنترل داخلی ضعیف بر کیفیت اطلاعات ارائه شده به بازار سرمایه تأثیر منفی داشته و منجر به افزایش ریسک در بازار سرمایه می‌شود. هم‌چنین، وجود ارتباط کنترل‌های داخلی ضعیف با اندازه کوچکتر شرکت‌ها، وضعیت ضعیف‌تر مالی، رشد سریع‌تر، پیچیدگی بیشتر و تجدید ساختار مداوم در پژوهش‌های تجربی مورد تأکید قرار گرفته است.

بررسی پژوهش‌های صورت گرفته درباره فعالیت معاملاتی مشارکت‌کنندگان در بازار سرمایه نشان می‌دهد که مشارکت‌کنندگان آگاه از مزیت آگاهی از

صورت های مالی، کنترل های داخلی و داشتن اطلاعات خصوصی شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. پژوهش های صورت گرفته درباره مربوط بودن گزارش حسابرسی به این سوال که چگونه افراد حرفه ای با موقعیت های متفاوت، اطلاعات موجود در اظهار نظر های حسابرس را برای درک اعتبار اطلاعات صورت های مالی و تصمیم گیری خود مورد استفاده قرار می دهند، پاسخ می دهد و به طور معمول در سه بخش تاثیر اظهار نظر حسابرس بر وام دهنده، تاثیر شکل گزارش حسابرسی بر وام دهنده و تفاوت های موجود در نوع گزارش مورد بررسی قرار گرفته اند.

نتایج بررسی پژوهش های صورت گرفته در حوزه واکنش بازار نشان داد که به دلیل نبود توافق درباره تاریخ وقوع رویداد اعلام گزارش حسابرسی نتایج ناسازگاری درباره سودمندی گزارش های حسابرسی برای دوره های زمانی کوتاه مدت گزارش شده است. افزون بر این انتشار اظهار نظر حسابرس درباره کنترل های داخلی واحد تجاری منجر به واکنش در بازار سرمایه می شود چرا که کنترل های داخلی ضعیف موجب کاهش کیفیت گزارشگری مالی و افزایش ریسک می شود. به علاوه، نتایج نشان می دهد وجود اطلاعات خصوصی موجب واکنش بازار سرمایه می شود و مشارکت کنندگان آگاه می توانند بازده مازادی را از طریق در اختیار داشتن اطلاعات خصوصی کسب نمایند.

چنین به نظر می رسد که سازمان بورس اوراق بهادار پس از مطالعه امکان سنجی گزارش حسابرسی درباره ضعف کنترل های داخلی، قوانین و مقررات اجرایی را به منظور افزایش سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه تدوین نماید. با در نظر گرفتن خصوصی سازی حسابرسی و افزایش رقابت در شرکت های حسابرسی به جامعه حسابداران رسمی ایران (IACPA)^{۸۷} توصیه می شود به منظور افزایش سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه نظارت بیشتری بر گزارش های شرکت ها اعمال کنند. همچنین، به جامعه حسابداران رسمی ایران توصیه می شود به منظور افزایش سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه بر کیفیت خدمات حسابرسی تاکید کرده و کیفیت خدمات حسابرسی را از طریق انجام

اطلاعات درون سازمانی برخوردار بوده و زودتر از اعلام عمومی اطلاعات توانسته اند در بازار سرمایه بازده بیشتری کسب نمایند. این نتایج می تواند به وجود بازار کارا در سطح نیمه قوی اشاره داشته باشد. هم چنین، نتایج پژوهش ها نشان می دهد که مزیت اطلاعاتی برای مشارکت کنندگان آگاه در بازار سرمایه هنگامی بیشتر می شود که صحت اطلاعات عمومی پایین، عدم تقارن اطلاعاتی زیاد، عدم اطمینان در خصوص ارزش شرکت زیاد و اطلاعات معامله گران آگاه دقیق تر باشد.

بررسی پژوهش های انجام شده در مورد مربوط بودن گزارش های حسابرسی در تصمیم گیری استفاده کنندگان نشان داد که نتایج آنها متفاوت است. هم چنین، موضوع سودمندی گزارش های حسابرسی در پیش بینی ورشکستگی نیز مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج پژوهش ها حاکی از این است که حسابرسی، به ویژه گزارش حسابرسی تداوم فعالیت، می تواند به عنوان یک علامت هشدار دهنده ورشکستگی مورد استفاده قرار گیرد. همچنین، نتایج پژوهش های دانگ و همکاران (۲۰۱۱) و لی لی (۲۰۱۰) نشان داد که کیفیت حسابرسی و گزارش حسابرسی در تصمیم گیری سرمایه گذاران مربوط بوده و دارای محتوای ارزشی هستند. اما نتایج پژوهش صورت گرفته در ایران نشان داد که نوع گزارش حسابرسی، تاخیر حسابرسی و تغییر حسابرس محتوای ارزشی اطلاعات ندارند و منجر به واکنش در بازار سرمایه نمی شود.

۵- نتیجه گیری و پیشنهادات

هدف این پژوهش بررسی مطالعات تجربی صورت گرفته در حوزه سودمندی گزارش های حسابرسی در چهار دهه اخیر می باشد. پژوهش های صورت گرفته را می توان در دو گروه واکنش بازار به اعلام اظهار نظر حسابرس و مربوط بودن گزارش های حسابرسی در تصمیم گیری مورد بررسی قرار داد. در پژوهش های گروه اول از مطالعه رویدادی برای بررسی واکنش بازار به اعلام اظهار نظر حسابرس استفاده شده است. به عبارت دیگر، در رویکرد مطالعه رویدادی واکنش بازار سرمایه به وقوع رویدادهایی همچون اظهار نظر حسابرس درخصوص

مورد بررسی قرار گیرد. واکنش بازار سرمایه به استقرار کمیته حسابرسی و نقش کمیته حسابرسی در بهبود ضعف‌های کنترل‌های داخلی می‌تواند در بورس اوراق بهادار مورد بررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

- ۱) علی احمدی سعید (۱۳۹۱). واکنش بازار سرمایه به نوع گزارش حسابرسی، تغییر حسابرسی و تاخیر حسابرسی در بورس اوراق بهادار تهران. دانشگاه علوم و تحقیقات تهران. رساله دکتری رشته حسابداری.
- ۲) شباهنگ، رضا (۱۳۸۷). تئوری حسابداری، انتشارات سازمان حسابرسی، چاپ هفتم
- ۳) نمازی، محمد و امین ناظمی (۱۳۸۴). بررسی تحلیلی تحقیقات انجام شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات مالی. شماره ۱۹. ص ص. ۱۶۶-۱۳۵
- 4) Abdel-Khalik, R., P. Graul and J. Newton (1986). Reporting uncertainty and assessment of risk: replication and extension in a Canadian setting. *Journal of Accounting Research* 24:2, 372-382.
- 5) Ameen, E., K. Chan and D. Guffey (1994). Information content of qualified audit opinions for over-the-counter firms. *Journal of Business Finance and Accounting* 21:7, 997-1011.
- 6) Ashbaugh-Skaife, H., D. Collins and W. Kinney (2007). The discovery and reporting of internal control deficiencies prior to SOX-mandated audits. *Journal of Accounting and Economics* 44:1-2, 166-192.
- 7) Ashbaugh-Skaife, H., D. Collins, W. Kinney, and R. LaFond (2009). The effect of SOX internal control deficiencies on firm risk and cost of equity. *Journal of Accounting Research* 47:1, 1-43.
- 8) Bailey, K., J. Bylinski and M. Shields (1983). Effects of audit report wording changes on the perceived message. *Journal of Accounting Research* 21:2, 355-370.
- 9) Ball, R. and P. Brown (1968). An empirical evaluation of accounting income numbers. *Journal of Accounting Research* 6:2, 159-178.
- 10) Bamber E. and R. Stratton (1997). The information content of the uncertainty modified audit report: Evidence from bank officers. *Accounting Horizons* 11:2, 1-11
- 11) Beaver, W. (1968). The information content of annual earnings announcements.

اقداماتی از جمله انجام رتبه بندی موسسات حسابرسی، چرخشی کردن امور حسابرسی، کاهش تاخیر حسابرسی و غیره افزایش دهند.

بر اساس بررسی پژوهش‌های مربوط به سودمندی گزارش حسابرسی در بازار سرمایه می‌توان مسیر پژوهش‌های آتی را در حوزه‌های زیر پیشنهاد کرد. تکرار پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه سودمندی گزارش‌های حسابرسی در بازار سرمایه ایران به منظور شناخت بهتر بازار سرمایه و در نهایت افزایش قابلیت تعمیم پذیری نتایج قبلی ضروری به نظر می‌رسد. براساس مطالعات انجام شده پیرامون واکنش بازار سرمایه به مربوط بودن گزارش‌های حسابرسی، اثرات گزارش‌های حسابرسی بر قیمت سهام در بازارهای توسعه یافته و در حال توسعه کمتر مورد مطالعه قرار گرفته است، از این رو انجام پژوهش‌های بیشتر در این حوزه به منظور مشخص شدن تأثیر فاکتورهای حسابرسی همچون نوع گزارش، تغییر حسابرس، کیفیت حسابرس و غیره بر مربوط بودن گزارش‌های حسابرسی به صورت منفرد یا تعاملی پیشنهاد می‌شود. در پژوهش‌های صورت گرفته درخصوص واکنش بازار سرمایه به گزارش حسابرسی بر دوره‌های زمانی کوتاه مدت تأکید شده است. با توجه به وجود مشکلات مربوط به مشخص نبودن تاریخ رویداد، بررسی واکنش بازار به گزارش حسابرسی در دوره‌های بلند مدت زمینه‌ای جدید از تحقیق فراهم می‌آورد. انجام مطالعاتی در زمینه امکان سنجی گزارش حسابرسی درباره ضعف‌های کنترل داخلی توصیه می‌شود. افزون بر این، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی در مورد انتخاب بهترین شیوه گزارشگری نقاط ضعف کنترل‌های داخلی در بازار سرمایه ایران انجام گیرد تا از این طریق سودمندی گزارش حسابرسی درباره ضعف‌های کنترل داخلی در بازار سرمایه افزایش یابد. بررسی نقش تئوری حاکمیت شرکتی و فاکتورهای حسابرسی همچون نوع گزارش، تغییر حسابرس، کیفیت حسابرس و غیره به صورت تعاملی بر مربوط بودن گزارش‌های حسابرسی زمینه ساز حوزه‌ای دیگر از تحقیق می‌باشد. محتوای اطلاعاتی گزارش‌های اجمالی حسابرسی درباره صورت‌های مالی میان دوره‌ای می‌تواند در بورس اوراق بهادار

- 33) Duréndez Gómez-Guillamón, A. (2003). The usefulness of the audit report in investment and financing decisions. *Managerial Auditing Journal* 18:6/7, 549–559.
- 34) Estes, R. and M. Reimer (1977). A study of the effect of qualified auditors' opinions on officers' lending decisions. *Accounting and Business Research* 28, 250–259.
- 35) Fan, J. and T. Wong (2005). Do external auditors perform a corporate governance role in emerging markets? Evidence from East Asia. *Journal of Accounting Research* 43:1, 35–72.
- 36) FASB. (2010). Concepts Statement No. 8—Conceptual Framework for Financial Reporting. www.fasb.org
- 37) Fargher, N. and M. Wilkins (1998). Evidence on risk changes around audit qualification and qualification withdrawal announcements. *Journal of Business Finance and Accounting* 25:7–8, 829–847.
- 38) Fields, L. and M. Wilkins (1991). The information content of withdrawn audit qualifications: new evidence on the value of “subject-to” opinions. *Auditing: A Journal of practice and Theory* 10:2, 62–69.
- 39) Finnerty, J. (1976). Insiders and market efficiency. *The Journal of Finance* 31:4, 1141–1148.
- 40) Fleak, S. and E. Wilson (1994). The incremental information content of the going concern audit opinion. *Journal of Accounting, Auditing and Finance* 9:1, 149–166.
- 41) Frankel, R. and X. Li (2004). Characteristics of a firm's information environment and the information asymmetry between insiders and outsiders. *Journal of Accounting and Economics* 37:2, 229–259.
- 42) Firth, M. (1978), “Qualified audit reports: their impact on investment decisions”, *The Accounting Review*, Vol.53 No.3, pp. 599–823.
- 43) Guiral-Contreras, A., J. Gonzalo-Angulo and W. Rodgers (2007). Information content and regency effect of the audit report in loan rating decisions. *Accounting and Finance* 47:2, 285–304.
- 44) Gul, F. (1987). The effects of uncertainty reporting on lending officers' perceptions of risk and additional information required. *Abacus* 23:2, 172–181.
- 45) Hackenbrac, K and C, Hogan (2002). Market Response to Earnings Surprises Conditional on Reasons for an Auditor Change, *Contemporary Accounting Research* Vol. 19 No. 2, pp. 195-223.
- 46) Journal of Accounting Research , 6, 67-92.
- 47) Baskin, E. (1972), “The communicative effectiveness of consistency exceptions”, *The Accounting Review*, Vol.47 No.1, pp. 38–51.
- 48) Beneish, M., M. Billings and L. Hodder (2008). Internal control weaknesses and information uncertainty. *The Accounting Review* 83:3, 665–703.
- 49) Bernard, V. and J. Thomas (1989). Post-earnings-announcement drift: delayed price response or risk premium? *Journal of Accounting Research* 27:3, 1–36.
- 50) Bessell, M., A. Anandarajan and A. Umar (2003). Information content, audit reports and going concern: an Australian study. *Accounting and Finance* 43:3, 261–282.
- 51) Carlson, S., G. Glenzen and M. Benefield (1998). An investigation of investor reaction to the information content of a going concern audit report while controlling for concurrent financial statement disclosures. *Quarterly Journal of Business and Economics* 37:3, 25–39.
- 52) Carter, M. and B. Soo (1999). The relevance of 8-K reports. *Journal of Accounting Research* 37:1, 119–132.
- 53) Change, H, Cheng, C.S and k, J. Reichelt (2010), Market Reaction to Auditor Switching from Big 4 to Third-Tier Small Accounting Firms Auditing: A Journal of Practice and Theory, November 2010, pp. 83–114.
- 54) Choi, S. and D. Jeter (1992). The effects if qualified audit opinions on earnings response coefficients. *Journal of Accounting and Economics* 15: 2/3, 229–247.
- 55) Costello, M.A and Wittenberg-Moerman, R. (2011). The Impact of Financial Reporting Quality on Debt Contracting: Evidence from Internal Control Weakness Reports. *Journal of Accounting Research*. 49:1.97-136.
- 56) Dang, I, Brown, k.F and B.D McCullough, (2011). Assessing Audit Quality: A Value Relevance Perspective. Working paper.
- 57) Dopuch, N., R. Holthausen and R. Leftwich (1986). Abnormal stock returns associated with media disclosures of ‘subject to’ qualified audit opinions. *Journal of Accounting and Economics* 8:2, 91–172.
- 58) Doyle, J., W. Ge and S. McVay (2007a). Determinants of weaknesses in internal control over financial reporting. *Journal of Accounting and Economics* 44:1–2, 193–223.
- 59) Doyle, J., W. Ge and S. McVay (2007b). Accruals quality and internal control over financial reporting. *The Accounting Review* 82:5, 1141–1170.

- and perceptions. *Auditing: A Journal of Practice and Theory* 2:2, 38–51.
- 64) Johnson, W. and T. Lys (1990). The market for audit services. *Journal of Accounting and Economics* 12:1–3, 281–308.
- 65) Kausar, A., R. Taffler and C. Tan (2009). The going-concern market anomaly. *Journal of Accounting Research* 47: 1, 213–239.
- 67) Klamm.B.K, Kobelsky.K.W and M.W Watson (2012). Determinants of the Persistence of Internal Control Weaknesses. *Accounting Horizons*. 26:2. 307-333.
- 68) Knechel, R., V. Naiker and G. Pacheco (2007). Does industry specialization matter? Evidence from market reaction to auditor switches. *Auditing: A Journal of Practice and Theory* 26:1, 19–45.
- 69) Kothari, S. P. (2001). Capital markets research in accounting. *Journal of Accounting and Economics* , 31, 105-231.
- 70) Lai.K-W and G.V Krishnan (2009). Are non-audit services associated with firm value? Evidence from financial information system-related services. *Accounting and Finance*. 49, 599–617.
- 72) Lakonishok, J. and I. Lee (2001) Are insider trades informative? Review of *Financial Studies* 14:1, 79–111.
- 74) LaSalle, R. and A. Anandarajan (1997). Bank loan officers' reactions to audit reports issued to entities with litigation and going concern uncertainties. *Accounting Horizons* 11:2, 33–40.
- 75) Lee,H.L, and H. lee. 2011. The Value Relevance of Summarized Accounting Information and Audit Quality. Working paper. in Second International Conference of the Japanese Accounting Review Presented.
- 76) Li,C , Peters.F.G, Richardson.V.J and M.W. Watson (2012). The consequence of information technology control weaknesses on management information system: the case of sarbines-oxley internal control reports. *MIS Quarterly*. 35:1.179-204.
- 77) Libby, R. (1979). The impact of uncertainty reporting on the loan decision. *Journal of Accounting Research* 17: supplement, 35–57.
- 78) Lin, Z., Q. Tang and J. Xiao (2003). An experimental study of users' responses to qualified audit reports in China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* 12:1, 1–22.
- 79) Livnat, J and P. Zarovín (1990). The incremental information content of cash-flow components. *Journal of Accounting and Economics* 13:1, 25–46.
- 50) Hakim. F and A. Omri (2009). Audit Quality and Equity Liquidity: Case of the Listed Tunisian Firms. *The Icfai University Journal of Audit Practice*.5:2 . 57-72.
- 51) Hammersley, J., L. Myers and C. Shakespeare (2008). Market reactions to the disclosure of internal control weaknesses and to the characteristics of those weaknesses under Section 302 of the Sarbanes Oxley Act of 2002. *Review of Accounting Studies* 13:1, 141–165.
- 52) Herbohn, K., V. Rangunathan and R. Garsden (2007). The horse has bolted: revisiting the market reaction to going concern modifications of audit reports. *Accounting and Finance* 47:3, 473–493.
- 53) Holthausen, R., and Watts, R. (2001). The relevance of the value relevance literature for financial accounting standard setting. *Journal of Accounting and Economics* , 31, 3-75.
- 55) Hoitash, R., U. Hoitash and J. Bedard (2008). Auditing, internal control quality and audit pricing under the Sarbanes-Oxley Act. *Auditing: A Journal of Practice and Theory* 27:1, 105–126.
- 56) Houghton, K. (1983). Audit reports: their impact in the loan decision process and outcome. An experiment. *Accounting and Business Research* 14:53, 15–20.
- 57) Hsu,J. Young.W and C.H Chu. (2011). Price Behavior of Qualified Companies around the Audit Report and Report Announcement Days: The Case of Taiwan. *Journal of International Financial Management and Accounting*. 22:2 2011
- 58) Huddart, S. and B. Ke (2007). Information asymmetry and cross-sectional variation in insider trading. *Contemporary Accounting Research* 24:1, 195–232.
- 59) Ittonen, K. (2010), “Investor Reactions to Disclosures of Material Internal Control Weaknesses”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.25 No.3, pp. 259-268
- 60) Ittonen, K. (2012). Market Reactions to Qualified Audit Reports: Research Approaches. *Accounting Research Journal*.25.1,8-24 .
- 61) Jayaraman, S. (2008). Earnings volatility, cash flow volatility and informed trading. *Journal of Accounting Research* 46:4, 809–851.
- 62) Jegadeesh, N. and J. Livnat (2006). Post-earnings-announcement drift: the role of revenue surprises. *Financial Analysts Journal* 62:2, 22–34.
- 63) Johnson, D., K. Pany and R. White (1983). Audit reports and the loan decision: Actions

- 94) Soltani, B. (2000). Some empirical evidence to support the relationship between audit reports and stock prices – The French case. *International Journal of Auditing* 4:3, 269–291.
- 95) Stefaniak.C.M, Houston.W.R and R.M Cornell.(2012). The Effects of Employer and Client Identification on Internal and External Auditors' Evaluations of Internal Control Deficiencies. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 31:1,39-56.
- 96) Taffler, R., J. Lu and A. Kausar (2004). In denial? Stock market under reaction to going-concern audit report disclosures. *Journal of Accounting and Economics* 38, 263–296.
- 97) Tookes, H. (2008). Information, trading, and product market interactions: cross sectional implications of informed trading. *The Journal of Finance* 63:1, 379– 413.
- 98) Wright, M. and R. Davidson (2000). The effect of auditor attestation and tolerance
- 99) for ambiguity on commercial lending decisions. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 19:2, 67–81.
- 80) Loudder, M., I. Khurana, R. Sawyers, C. Cordery, C. Johnson, J. Lowe and R. Wunderle (1992). The information content of audit qualifications. *Auditing: A Journal of Practice and Theory* 11:1, 69–82.
- 81) McMullen, D., K. Raghunandan and K. Rama (1996). Internal control reports and financial reporting problems. *Accounting Horizons* 10, 67–75.
- 82) Melumad, N. and A. Ziv (1997). A theoretical examination of the market reaction to auditors' qualifications. *Journal of Accounting Research* 35:2, 239–256.
- 83) Menon,K. and D, Williams (2010). Investor Reaction to Going Concern Audit Reports. *The Accounting Review*. 85:6.2075-2105.
- 84) Miller, J., S. Reed and R. Strawser (1993). Bank loan officers' perceptions if the new audit report. *Accounting Horizons*, March 1993, 39–52.
- 85) Nichols D.c and J. M.Wahlen (2004). How Do Earnings Numbers Relate to Stock Returns?, *Accounting Horizons*,18.4.263-286.
- 86) Ogneva, M. and K. Subramanyam (2007). Does the stock market under react to gong concern opinions? Evidence from the U.S. and Australia. *Journal of Accounting and Economics* 43:1, 439–452.
- 87) Ogneva, M., K. Subramanyam and K. Raghunandan (2007). Internal control weakness and cost of equity: evidence from SOX Section 404 disclosures. *The Accounting Review* 82:5, 1255–1297.
- 88) Ou, J. and S. Penman (1989). Financial statement analysis and the prediction of stock returns. *Journal of Accounting and Economics* 11:4, 295–329.
- 89) Piotroski, J., D. Roulstone (2004). The influence of analysts, institutional investors, and insiders on the incorporation of market, industry and firm-specific information into stock prices. *The Accounting Review* 79:4, 1119–1151.
- 90) Pucheta, M., A. Vico and M. Garcia (2004). Reactions of the Spanish capital market to qualified audit reports. *European Accounting Review* 13:4, 689–711.
- 91) Robertson, J. (1988). Analysts' reactions to auditors' messages in qualified reports. *Accounting Horizons*, June 1988, 82–89.
- 92) Seyhun, N. (1986). insiders' profits, costs of trading, and market efficiency. *Journal of Financial Economics* 16:2, 189–212.
- 93) Sloan, R. (1996). Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings? *The Accounting Review* 71:3, 289–315.

یادداشت‌ها

¹ - Ball and Brown (1968)

² - Beaver (1968)

³ - Kothari (2001)

⁴ - Holthausen and Watts (2001)

⁵ - Value Relevance

⁶ - Ittonen (2011)

⁷ - Hakim and Omri (2009)

⁸ - Lai and Krishnan (2009)

⁹ - Change and et al (2010)

¹⁰ Doyle, Ge and Mc vay (2007)

¹¹ Ashbaugh- Skaife et al (2007)

¹² - Hackenbrac and Hogan (2002)

¹³ - Klamm et al (2012)

¹⁴ - Ball et al (1986)

¹⁵ - Bernard and Thomas (1989)

¹⁶ - Nichols and Wahlen (2004)

¹⁷ - Jegadeesh and Livant (2006)

¹⁸ - lev(1989)

¹⁹ -Ou and Penman (1989)

²⁰ -Livnat and Zarowin (1990)

²¹ -Sloan (1996)

²² - Baskin (1972)

²³ - Firth (1978)

²⁴ Menon and Williams (2010)

²⁵ Hsu etal (2011)

²⁶ Going-Concern Audit Report

^{۲۷} - گزارش k-۱۰، گزارش جامع و خلاصه شده ای از عملکرد شرکت است که باید به صورت سالانه و در فاصله زمانی بین ۶۰ تا ۹۰ روز بعد از پایان سال مالی برای کمیسیون بورس اوراق بهادار تدوین گردد. به طور معمول، گزارش k-۱۰ باید شامل جزئیات بیشتری نسبت به

⁸⁶ Killough (1990)

⁸⁷ Iranian Association of Certified Public Accountants (IACPA)

گزارش سالانه باشد و این جزئیات شامل اطلاعاتی درباره تاریخچه شرکت، ساختار سازمانی، پاداش هیات مدیره، صورت های مالی حسابرسی شده و غیره است.

²⁸ Herbohn et al (2007)

²⁹ Pucheta et al (2004)

³⁰ Fields et al (1991)

³¹ Withdrawn Audit Qualifications

³² Fargher et al (1998)

³³ Taffler et al (2004)

³⁴ Ogneva et al (2007)

³⁵ Herbohn et al (2007)

³⁶ Kausar et al (2009)

³⁷ Sarbanes – Oxley Act

³⁸ Mc Mullen, Raghunandan and Rama (1996)

³⁹ Doyle, Ge and Mc vay (2007)

⁴⁰ Ashbough – Skaife et al (2009)

⁴¹ Ashbaugh- Skaife et al (2007)

⁴² Costello and witenberg-Moerman (2011)

⁴³ Li et al (2012)

⁴⁴ Beneish atal (2008)

⁴⁵ Hammersley et al (2008)-

⁴⁶ Ogneva et al (2007)

⁴⁷ Public Company Accounting Oversight Board's (PCAOB)

⁴⁸ Stefanik et al (2012)

⁴⁹ Knechel et al (2007)

⁵⁰ Carter et al (1999)

⁵¹ Tookes (2008)

⁵² Piotroski et al (2004)

⁵³ Institutional Investors

⁵⁴ Jayaraman (2008)

⁵⁵ Huddart and ke (2007)

⁵⁶ Frankel et al (2004)

⁵⁷ Lakonishok and lee (2001)

⁵⁸ Seyhun (1986)

⁵⁹ Finnerty (1976)

⁶⁰ Libby (1979)

⁶¹ Houghton (1983)

⁶² Gul (1987)

⁶³ Bamber (1997)

⁶⁴ Lasalle (1997)

⁶⁵ Lin et al (2003)

⁶⁶ Guiral – Contreras et al (2007)

⁶⁷ Johnson et al (1983)

⁶⁸ Wright et al (2000)

⁶⁹ Miller et al (1993)

⁷⁰ Lasalle et al (1997)

⁷¹ Bessell et al (2003)

⁷² Estes and Reimer (1977)

⁷³ Abdel-Khalik, Graul and New ton (19860)

⁷⁴ Lin et al (2003)

⁷⁵ Bamber et al (1997)

⁷⁶ Bailey, Bylinski and Shields (1983)

⁷⁷ Robdrtson (1988)

⁷⁸ Durendez (2003)

⁷⁹ - Dang et al (2011)

⁸⁰ - Chang and et al (2010)

⁸¹ - Lee and Lee (2011)

⁸² Schwartz (1987)

⁸³ Campbell and Mutchler (1988)

⁸⁴ Fan and Wong (2005)

⁸⁵ Altman (1982)